

'כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ נִפְלְאוֹת'

ספר מיכה פרק ז

(טו) **כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ נִפְלְאוֹת:**

לכאורה יש בפסוק זה בעיה תחבירית:

שברישא: 'כימי צאתך' – [בל' נוכח] – כלל ישראל ובסיפא: 'אראנו' [בל' נסתר] הוול"ל: 'אראך'!

והשאלה: מיהו אותו נסתר' לו אראה הנפלאות?

ולכן תרגום יונתן עה"פ, משנה התחביר:

'כיומי מפקהון מארעא דמצרים אחזינון פרישן'

אמנם הרבי מעלה שאלה זו בתשי"ב, אך מקצר בתשובתו ומסכם שקאי על משה רבינו, כבזוהר:

זוהר חלק ב דף טז/א

ועל דא תנינן משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי, מאי טעמא, בגין דכתיב: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אראנו? אראך מבעי ליה, אלא אראנו ממש, למאן דחמא בקדמיתא, יחמי ליה תניינות, ודא הוא אראנו...

אבל בפשטי"מ, לא די בזה, כי הרי גם משה הוא בכלל 'צאתך' [של כלל ישראל] מארמ"צ'!

ומשמע שכשם שבעבר [בימי צאתך] הראיתיו [למי שלא נכלל ביוצאי מצרים] נפלאות, כך לע"ל 'אראנו' [לאותו נסתר, שלא יהיה נכלל בנגאלים העתידיים] – והדרא קושיה לדוכתא: מיהו אותו נעלם?...

ונראה שע"ד הפשט קאי על "עקב אבינו" ע"ה:

כשם שביצי"מ [שהוא לא נכלל ב'צאתך'] הראיתיו נפלאות בקריעת ים סוף, כך לע"ל [אף שלא יהא נכלל בנגאלים] 'אראנו נפלאות' – וכ"ז עפ"י רש"י:

בסוגיית "עקב אבינו לא מת"

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ה/ב

רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק לימא מר מילתא אמר ליה: .... הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא אמר ליה מקרא אני דורש שנאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

רש"י תענית דף ה/ב

מה זרעו בחיים – כשהוא מקבץ את ישראל מארץ שבים, החיים הוא מקבץ, סקן כשבי, שהמתים אינן כשבי:

אף הוא בחיים – קינאלנו בגולה [=את נשמת יעקב אבינו שיויזנה להתלבש בגוף] כדי לגאול את בניו לעיניו, כמו קמלנינו [=שכבר היה מעין זה בקדמיתא] כמלכיס וירא יקראל וגו', ודקשין יקראל סבא... עיי"ף

והיכן 'דדשינו'?

בקטע אחר בזוהר התואם יותר לפשוטו של מקרא

זוהר חלק ב דף נג/א

אמר רבי יוסי, הדא הוא דכתיב: כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. דבר אחר, וירא ישראל את היד הגדולה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה, בקדמיתא וירא ישראל, ובתר ויראו העם את יהו"ה?

אלא אמר רבי יהודה, ההוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא כל אינון נוקמין וכל גבוראן דעבד קודשא בריך הוא במצרים, הדא הוא דכתיב וירא ישראל, ישראל ממש [=הכוונה לישראל אבינו].

ואמר רבי יהודה, סליק קודשא בריך הוא להאי סבא, ואמר ליה קום חמי בניך דנפקין מגו עמא תקיפא, קום חמי גבורן דעבדית בגין בניך במצרים... ויעקב הוה תמן וחמא כלא, הדא הוא דכתיב וירא ישראל [סבא] את היד הגדולה,

כך גם לעתיד לבא 'אראנו':

שיביאנו בגולה [נשמה בגוף] כדי לגאול בניו לעיניו!!
א"כ מדובר במי שלא נכלל ב'צאתך'
וגם לא יהא נכלל בנגאלים לעתיד

רבינו בחיי על בראשית פרק מט פסוק לג
לפיכך יעקב אבינו לא מת אך נשאר קיים בגוף
ובנפש, הגוף הזה הוא הגוף השני הדק שבו הנפש
מתלבשת בצורת גוף ויש לו ממש אצל הוא דק עד
מאל מתלבשת בו לעתים מזומנות .... הוא
משוטט בעולם בשליחותו של הקב"ה ומתראה
למי שהוא חפץ בו, כי הראשון הגם נחנט ונקבר
כפשוטו של מקרא...

ואולי אפשר להבין גם גירסת הזוהר
שקאי על משה רבנו
שגם הוא לא נכלל ב'צאתך מארץ מצרים'
שהרי הוא לא היה משועבד במצרים
אדרבה בא להוציא
את כלל ישראל המשועבדים

הטעם שבחר רש"י בתענית
לבאר שקאי על יעקב אבינו
[ולא בגירסת הזוהר דקאי על משה]
כי יש לזה מקור בפשוטו של מקרא:

ספר דברים פרק ד

(לז) וְתַחַת כִּי אָהַבְתָּ אֶת אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר
בְּזֶרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגָּדֹל
מִמִּצְרָיִם:

רש"י על דברים פרק ד פסוק לז
ויולאך בפניו – כאלם המנהיג בנו לפניו [בפניו
של הקב"ה] שנאמר ויסע מלאך האלהים ההולך
וגו' וילך מאחריהם.

ד"א ויולאך בפניו: בפני אבותיו כמו שנאמר:
'נגד אבותם עשה פלא':

ופירש"י שם בתהילים
נגד אבותם עשה פלא נגד אבותם – אברהם יצחק
ויעקב באו על הים והראם הקב"ה היאך הוא
גואל את בניהם:

ואל תתמה על שהזכירם [את האבות] בלשון יחיד
[בפניו] שהרי כתבם בלשון יחיד ויבחר בזרעו
אחריו:

ברם, לא נתבאר מדברי רש"י
הא גופא קשיא:

מדוע הזכירם בלשון יחיד?

אמנם עפ"י שיטת רש"י בתענית:

רק יעקב אבינו

ראה במו עיניו את קריעת ים-סוף
ורק ליעקב 'אראנו נפלאות' לעתיד לבא

כדמשמע מהפסוק:

"ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת
ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך"...

כי רק עליו נאמר: 'ויבחר בזרעו אחריו'

[כי מטתו שלימה דלא כאברהם ויצחק]

אמנם 'אָהַבְתָּ אֶת אֲבֹתֶיךָ' כולם אהובים

אבל 'וַיִּבְחַר בְּזֶרְעוֹ אַחֲרָיו' רק ביעקב

ברם מאחר

שיעקב אבינו הוא מידת התפארת, הכוללת
בתוכה חסד [אברהם] וגבורה [יצחק]

מתאים לאמר "נגד אבותם עשה פלא",
שתיבה זו היא כוללת יחיד ורבים,

כי ליחיד היה צ"ל "אביהם"

ולרבים היה צ"ל "אבותיהם"

אך מאחר שיעקב הוא יחיד הכולל שלשתם,
לכן כתב "אבותם".

וַיִּבְקְעוּ הַיָּמִים יַעֲקֹב אֶזְרָא וַיִּבְקַע

חצי לשעבר [כימי צאתך]

יחץ

חצי לעתיד [אראנו נפלאות]